

SOCJOLINGWISTYCZNE
BADANIA
W TEORII I PRAKTYCE

СОЦИОЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ
В ТЕОРИИ И ПРАКТИКЕ

СОЦИОЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В ТЕОРИИ И ПРАКТИКЕ

МЕЖДИСЦИПЛИНАРНЫЙ ПОДХОД
Том 9

под редакцией
Иоанны Мампе, Иоланты Хинц
и Адама Яроша

SOCJOLINGWISTYCZNE
BADANIA
W TEORII I PRAKTYCE

UJĘCIE INTERDYSCYPLINARNE
Tom 9

pod redakcją
Joanny Mampe, Jolanty Hinc
i Adama Jarosza

WYDAWNICTWO
UNIwersytetu GDAŃSKIEGO
GDAŃSK 2023

Recenzenci

dr hab. Anna Małgorzewicz, prof. UW
dr hab. Przemysław Michalski, prof. UP
dr hab. Beata Rycielska, prof. US
dr hab. Dorota Werbińska, prof. AP

Redaktor Wydawnictwa
Jerzy Toczek

Redakcja tekstów w języku rosyjskim
Joanna Mampe

Redakcja tekstów w języku angielskim
Marta Noińska

Projekt okładki i stron tytułowych
Andrzej Taranek

Skład i łamanie
Mariusz Szewczyk

Publikacja sfinansowana ze środków Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Gdańskiego oraz IV Międzynarodowej Konferencji „Socjolingwistyczne badania w teorii i praktyce – ujęcie interdyscyplinarne” zorganizowanej przez Zakład Pragmatyki Komunikacji i Dydaktyki Języka Rosyjskiego Instytutu Rusycystyki i Studiów Wschodnich Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-522-0 (online)

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa:
wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep/

SPIS TREŚCI

Słowo wstępne	7
<i>Danuta Stanulewicz</i> Słownictwo barw z perspektywy socjolingwistycznej	11
<i>Krzysztof Sakowski</i> Co pożyczają wspinacze? O zapożyczeniach w socjolekcie wspinaczy niemieckojęzycznych	25
<i>Patrycja Spytek</i> O anglicyzmach we współczesnym rosyjskim slangu młodzieżowym	37
<i>Magdalena Daniels</i> Kompetencje językowe jako środek pomocny w tworzeniu memuarów medycznych stanowiących przekaz cennych treści zawodowych	47
<i>Dorota Pudo</i> Strategie grzeczności językowej w interakcji autorek z czytelniczkami na forum fanfiction (na przykładzie francuskojęzycznych fanfikcji dotyczących <i>Harry'ego Pottera</i> zamieszczonych na AO3)	57
<i>Ewa Komorowska</i> Pragmatyka aktu mowy <i>podziękowanie</i> (na materiale współczesnego języka polskiego)	73
<i>Jill Neuendorf</i> А вы говорите «по-полицейски»? Я – нет: анализ некоторых лингвистических составляющих, используемых американскими полицейскими при проведении обыска автомобиля	87
<i>Tatiana Kopac</i> Языковая личность музыканта в романе Е. Водолазкина <i>Брисбен</i>	95
<i>Hanna Makurat-Snuzik</i> Metafory konceptualne w tekstach o tematyce muzycznej publikowanych na kaszubskojęzycznych blogach	117
<i>Magdalena Jaszczewska</i> Ubogi i ubóstwo poprzez pryzmat paremii polskich	131

Joanna Wasiluk

Воздействующий потенциал лексической системы в заголовках интернет-статей (на примере интернет-изданий российских печатных газет) 143

Angelika Kubanek

Comments on the relationship between linguistic and intercultural aims in primary foreign language teaching 157

Jolanta Hinc, Adam Jarosz

Tłumaczenia pedagogiczne – o ewolucji pojęcia 167

Anna Walencik-Topilko

Rozwiązania multimedialne w pracy nad umiejętnościami językowymi . . . 183

Monika Karwacka

Pandemic literary life in Poland and Russia 193

Wykaz literatury 203

SŁOWO WSTĘPNE

Z ogromną przyjemnością prezentujemy Państwu dziewiąty już tom serii wydawniczej pt. *Socjolingwistyczne badania w teorii i praktyce. Ujęcie interdyscyplinarne*. Publikacja zawiera piętnaście artykułów w językach polskim, angielskim oraz rosyjskim, stanowiących efekt badań i refleksji z obszaru socjolingwistyki, pragmalingwistyki, leksykologii, a także dydaktyki nauczania języków (obcych) oraz logopedii.

Tom otwiera tekst Danuty Stanulewicz, w którym autorka przedstawia wyniki badania nad leksykonem barw w korelacji z wybranymi kryteriami socjologicznymi, takimi jak płeć, wiek, miejsce zamieszkania, wykształcenie czy wykonywany zawód. Przykłady ilustrujące wpływ czynników społecznych na słownictwo barw pochodzą z języka polskiego, rosyjskiego, hiszpańskiego oraz francuskiego.

Także w obszarze leksyki sytuuje się tekst Krzysztofa Sakowskiego. Autor przeprowadza jakościową i ilościową analizę wybranych jednostek leksykalnych w socjolekcie wspinaczy niemiecko- i polskojęzycznych. Zasadniczy cel pracy stanowi badanie zapożyczeń pochodzących z języka włoskiego, francuskiego oraz angielskiego oraz ich klasyfikacja.

Patrycja Spytek przedstawia analizę slangu młodzieży posługującej się językiem rosyjskim jako językiem ojczystym. W centrum zainteresowania autorki znajdują się zapożyczenia z języka angielskiego oraz skróty tworzone na wzór języka angielskiego, które umożliwiają szybki przekaz informacji, a także tendencje rozwojowe badanego socjolektu.

Rozważania Magdaleny Daniels dotyczą języka przedstawicieli zawodów medycznych. Autorka koncentruje się na roli pamiętników lekarzy dokumentujących swoje doświadczenia zawodowe, a także pacjentów opisujących historię terapii. Ponieważ prowadzenie memuarów i lektura wspomnień pacjentów wymaga specyficznych kompetencji językowych, autorka postuluje, by kształcenie tych kompetencji uwzględnione zostało w programie edukacji zawodowej zawodów medycznych, także w języku obcym.

Dorota Pudo koncentruje się na zbadaniu strategii form grzecznościowych używanych na wielojęzycznym forum internetowym fanfiction w interakcji autorek z czytelniczkami. Materiał do analizy stanowią francuskojęzyczne wypowiedzi dotyczące *Harry'ego Pottera*. Autorka dokonuje klasyfikacji form grzecznościowych (pozytywne i negatywne) i analizuje językowe strategie ich wyrażania.

Perspektywę pragmatyngwistyczną prezentuje tekst Ewy Komorowskiej, w którym autorka zajmuje się analizą *podziękowań* we współczesnym języku polskim. Celem rozważań jest próba zdefiniowania opisywanego aktu mowy, usytuowania go na tle innych aktów mowy, a także przedstawienia specyfiki jego funkcjonowania.

Analizę pragmatyngwistyczną przeprowadza także Jill Neuendorf. Badany akt mowy stanowią pytania zadawane przez amerykańskich policjantów kierowcom podejrzanym o naruszenie prawa. Analiza dotyczy tendencji i preferencji typów pytań w korelacji z oczekiwaną reakcją na pytanie o zgodę na przeszukanie pojazdu.

Tekst Tatiany Kopac poświęcony został analizie idiolektu głównego bohatera powieści *Бруцѳен*. Autorka analizuje językowy obraz świata postaci, uwzględniając w sposób szczególny słownictwo związane z muzyką oraz sposób wyrażenia wywoływanych przez muzykę emocji.

Podobny zakres tematyczny interesuje autorkę kolejnej analizy, Hannę Makurat-Snuzik, która bada metafory konceptualne w tekstach o tematyce muzycznej publikowanych na wybranych blogach kaszubskojęzycznych. Autorka analizuje materiał, opierając się na kognitywnej teorii metafory Georga Lakoffa oraz Marka Johnsona.

Magdalena Jaszczewska koncentruje się na odtworzeniu obrazu *ubóstwa* i *człowieka ubogiego* w aspekcie kulturowym, analizując przysłowia i powiedzenia polskie utrwalone w *Nowej księdze przysłów i wyrażen przysłowiowych* pod redakcją Juliana Krzyżanowskiego. Badanie autorki dotyczy paremii z komponentami *ubogi*, *ubóstwo*, *ubogo* w ujęciu społecznym i religijnym.

Rozważania Joanny Wasiluk dotyczą funkcji słownictwa użytego w tytułach rosyjskojęzycznych artykułów publikowanych w Internecie oraz funkcji pragmatycznej tytułów prasowych. Autorka analizuje materiał pod kątem znaczenia oceniającego oraz ekspresywno-emocjonalnego i przedstawia jego klasyfikację.

W obszarze dydaktyki nauczania języka obcego sytuuje się tekst Angeliki Kubanek. Autorka podejmuje w nim rozważania na temat zasadności kształcenia kompetencji interkulturowej w kontekście zmian zachodzących obecnie w Europie Wschodniej. Refleksje koncentrują się na nauczaniu języka obcego w szkole podstawowej i obejmują, oprócz dyskusji postaw nauczycieli i opisanie stanu nauczania języka obcego w szkole podstawowej, także propozycję autorki silniejszego akcentowania celów językowych kosztem celów interkulturowych w programach nauczania języka obcego.

Szerszą perspektywę glottodydaktyczną przedstawia tekst Jolanty Hinc i Adama Jarosza, w którym autorzy podejmują próbę analizy ewolucji pojęcia oraz funkcji tłumaczeń pedagogicznych, koncentrując się na następujących zagadnieniach: potrzebie doprecyzowania znaczenia pojęcia, kontrowersjach w jego rozumieniu i definiowaniu przed i po opublikowaniu *Europejskiego systemu opisu kształcenia językowego* (ESOKJ), a także w perspektywie wielojęzyczności.

Perspektywa dydaktyczna obecna jest także w tekście Anny Walencik-Topiłko, w którym autorka przedstawia opis własnych doświadczeń z wykorzystaniem pomocy multimedialnych w nauczaniu języka polskiego oraz terapii logopedycznej. Multimedia stosowane w określonym celu edukacyjnym pozwalają efektywnie i szybko uruchomić działania praktyczne uczącego się, aktywując go w sposób polisensoryczny. Autorka przedstawia zasady oraz wskazówki dla terapeutów zaburzeń mowy, a także nauczycieli języków wykorzystujących multimedia.

Tom zamyka tekst Moniki Karwackiej. Refleksje autorki koncentrują się wokół problemu przystosowania reprezentantów świata literackiego: autorów, wydawców, krytyków oraz czytelników, do rzeczywistości wywołanej przymusową izolacją podczas pandemii koronawirusa w Polsce i Rosji. Autorka opisuje nowe zjawiska literackie, przedsięwzięcia promujące literaturę, a także poziom zainteresowania czytelników.

Życzymy Państwu dobrej lektury.
Redaktorzy

